

**SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI DAVLATLARNING TURIZM
SOHASIDAGI HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISHI**

Nigmatov Alisher Xayrulla o'g'li

Chirchiq davlat pedagogika universiteti "O'zbekiston tarixi" kafedrasida o'qituvchisi

alishernigmatov911@mail.ru

Annotatsiya: Mazkur maqolada Shanxay Hamkorlik Tashkiloti davlatlarning turizm sohasidagi hamkorligini rivojlantirishi haqida so'z boradi. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti davlatlarining o'zaro hamkorligining istiqboli yo'nalishlaridan bir bu turizm bo'lib, bu hamkorlik asosida qilingan ishlar haqida fikr va mulohaza yuritilgan

Kalit so'z: SHHT, turizm, iqtisodiyot, rivojlantirish, UNWTO, Toshkent, hamkorlik.

SHHT ishtirokchi mamlakatlari o'rtasidagi gumanitar va madaniy almashinuv ko'p tomonlama muloqot formatida 10 yildan ortiq davom etmoqda, ammo turizm sohasiga katta e'tibor berilmagan edi. Turizm iqtisodiyotni rivojlantirishda va xalqlar o'rtasidagi madaniyatlar muloqotini chuqurlashtirishda muhim rol o'ynaydi. Shunday qilib, 2016 yildagi Toshkentda o'tkazilgan SHHTning 15-sammitida tarixda birinchi marta sayyohlik munosabatlarini rivojlantirish bo'yicha qo'shma dastur qabul qilindi. U Rosturizm tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, hujjatning asosiy maqsadi umumiy turizm makonini shakllangan madaniy — tarixiy va iqtisodiy aloqalar asosida shakllantirish uchun turizm sohasida teng huquqli, o'zaro manfaatli hamkorlikni kengaytirish va rivojlantirishga ko'maklashishdir. Ushbu chora-tadbirlar sayyohlik almashinuvining kuchayishiga, SHHTga a'zo barcha davlatlar tomonidan ushbu sohadan olinadigan daromadlarning o'sishiga, yangi ish o'rinlarini yaratishga, fuqarolarning turmush darajasi va sifatini oshirishga yordam beradi[1].

Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlarning vakolatli organlari (keyingi o'rinlarda SHHT deb ataladi), keyinchalik tomonlar deb ataladi. Jahon turizm tashkiloti (UNWTO) maqsad va tamoyillariga amal qilib, yaxshi qo'shnichilik, do'stlik va hamkorlik munosabatlarini yanada mustahkamlashga hamda turistik hamkorlik qilishga intilmoqda. Shanxay hamkorlik tashkiloti Xartiyasining 2002-yil 7-iyundagi 3-moddasi va Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlarning 2007-yil 16-avgustdagi uzoq muddatli yaxshi qo'shnichilik, do'stlik va hamkorlik to'g'risidagi shartnomasining 19-moddasi qoidalaridan kelib chiqqan holda, 2016-yili 24-iyunda SHHT strategiyasini 2025 yilgacha amalga oshirish maqsadida Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlarning turizm sohasidagi hamkorligini rivojlantirish bo'yicha dastur qabul qildilar. Unda quyidagilar o'z aksini topgan:

Hamkorlikning asosiy yo'nalishlari

Turizm sohasidagi teng huquqli va o'zaro manfaatli ikki tomonlama va ko'p tomonlama hamkorlikni kengaytirish va rivojlantirishga intilishadi, bunda turistik almashinuvlarni jadallashtirish, yangi ish o'rinlari yaratish, fuqarolarning turmush darajasi va sifatini

oshirish. ShHTga a'zo barcha davlatlar tomonidan ushbu sohadan olinadigan daromadlarning o'sishi manfaatlarida umumiy turistik makonni tashkil etish maqsadida mavjud madaniy-tarixiy va iqtisodiy aloqalar asosida shakllantiriladi.

Taqdim etilayotgan turizm xizmatlari sifatini birgalikda oshirish, sayyohlarning qonuniy huquq va manfaatlarini himoya qilish, turizm xavfsizligini ta'minlash masalalarida hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha zarur choralarni ko'radilar. Turizm industriyasi korxonalarini va unga aloqador tarmoqlar o'rtasidagi hamkorlikka, investitsiyalarni jalb qilishga, ShHTga a'zo davlatlarning turizm infratuzilmasini yaratish va takomillashtirishga ko'maklashadilar. ShHTga a'zo manfaatdor davlatlar o'rtasida turizm sohasida chegara va mintaqalararo hamkorlikni rivojlantirishning muhim roli va istiqbolli xususiyatini ta'kidlaydilar.

Hamkorlik shakllari:

ShHTga a'zo davlatlarning turizm sohasidagi hamkorligining asosiy shakllari quyidagilar bo'lishi mumkinligiga ishonishadi:

milliy turistik ma'muriyatlar ko'magida tashkil etiladigan xalqaro turistik ko'rgazmalar, yarmarkalar va boshqa tadbirlarda ishtirok etish orqali turistik mahsulotni birgalikda targ'ib qilish;

turizm idoralari va kompaniyalar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish;

ShHTga a'zo davlatlar fuqarolarining o'zaro turistik sayohatlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratish;

SHHT doirasida elektron va bosma ommaviy axborot vositalari, ixtisoslashtirilgan turistik-axborot markazlari imkoniyatlaridan foydalangan holda qulay turistik axborot muhitini shakllantirish maqsadida turistik resurslar to'g'risidagi axborot materiallarini almashish;

turizm faoliyatini tashkil etishda tajriba almashish va umumiy yondashuvlarni ishlab chiqish, turizm infratuzilmasini yaratish va takomillashtirishga investitsiyalarni jalb etish bo'yicha turistik forumlar, seminarlar, davra suhbatlari o'tkazish;

sayyohlik sanoati korxonalarining yangi sayyohlik yo'nalishlarini yaratish va ilgari surish bo'yicha tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash;

ilmiy tadqiqotlar va turizm texnologiyalarini rivojlantirish sohasidagi ishlarni tashkil etish;

turizm faoliyati xavfsizligini ta'minlash, turizm sohasida sug'urta tizimini takomillashtirish sohasidagi hamkorlik kiradi.

Hamkorlik mexanizmi:

Ushbu dasturni amalga oshirish bo'yicha hamkorlikni muvofiqlashtirish ShHTga a'zo davlatlarning turizm sohasidagi hamkorlik masalalari bo'yicha ekspert ishchi guruhi tomonidan amalga oshiriladi, ularning majlislari har yili SHHT kotibiyati negizida yoki tashkilotga a'zo davlatlardan birida o'tkaziladi.

Ekspert ishchi guruhi faoliyati doirasida konsensus asosida ishlab chiqilgan turizm sohasidagi hamkorlikni yanada rivojlantirish bo'yicha taklif va tavsiyalar tashkilotga a'zo

davlatlardan birida ikki yilda bir marta o'tkaziladigan ShHTga a'zo davlatlarning turizm ma'muriyatlari rahbarlarining uchrashuvlarida ko'rib chiqiladi.

ShHTga a'zo davlatlarning turizm sohasidagi o'zaro manfaatli hamkorligini yanada rivojlantirishga ko'maklashish maqsadida tomonlar tegishli xalqaro shartnomalar va boshqa zarur hujjatlar tuzishlari mumkin.

Ushbu dastur 2016 yil 24 iyun kuni Toshkent shahrida bir nusxada rus va Xitoy tillarida imzolangan bo'lib, ikkala matn ham bir xil kuchga egadir.

Sammitda Rossiya prezidenti Vladimir Putin o'z nutqida: "Tashkilot doirasida tobora kuchayib borayotgan gumanitar hamkorlik qoniqarli bo'lishi mumkin emas. Turizmni rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan dastur yagona sayyohlik makonini shakllantirish va sayyohlar xavfsizligini oshirishga qaratilgan"[2], deya e'tirof edigan.

SHHT bosh kotibi Rashid Alimov shunday ta'kidlaydi: "ShHTning Toshkent sammiti doirasida turizm sohasida hamkorlikni rivojlantirish dasturini imzolash, qo'shma madaniy-ma'rifiy dasturlar va loyihalarni amalga oshirish ShHTga a'zo davlatlarning boy tarixiy-madaniy merosini targ'ib qilishga qo'shimcha turtki beradi, Yevrosiyo makonida madaniy aloqalarni chuqurlashtirishga yordam beradi".

Turizmni rivojlantirishni ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida ko'rib chiqsak, bugungi kunda ShHTga a'zo davlatlarning turizm sohasidagi hamkorligi to'g'risidagi dastur imzolanishini juda ijobiy qadam deb bilish mumkin.

Yig'ilishda davomida "Madaniy-gumanitar hamkorlik Shanxay ruhining ajralmas qismi bo'lib qolishi kerak", – deb tushuntirdi Qirg'iziston prezidenti Olmazbek Atambayev.

Turizm salohiyatidan samarali foydalanish masalasi 2017 yil 25-26 aprel kunlari Qozog'iston Respublikasi raisligida Pekin shahridagi tashkilotning shtab-kvartirasida bo'lib o'tgan ShHTga a'zo davlatlar ekspertlarining turizm sohasidagi hamkorlik masalalari bo'yicha uchrashuvi kun tartibida asosiy o'rinni egalladi.

Uchrashuv ishtirokchilari tomonidan turizm sohasida davlat siyosatini amalga oshirish va milliy qonunchilikni rivojlantirish tajribasi, shuningdek, ShHTga a'zo davlatlarning milliy turizm ma'muriyatlari ko'magida tashkil etilayotgan xalqaro turizm ko'rgazmalari va yarmarkalari haqida ma'lumot berildi[3].

Ekspertlar tomonidan 2017-2018 yillarda Shanxay turizm sohasidagi hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlarning hamkorlik dasturini amalga oshirish bo'yicha qo'shma harakatlar rejasi loyihasi ishlab chiqilgan. Reja davlat boshqaruvi organlarining turizm sohasidagi hamkorligini chuqurlashtirish, turizm mahsulotini ilgari surish, ko'rsatilayotgan turizm xizmatlari sifatini oshirish, sayyohlarning qonuniy huquq va manfaatlarini himoya qilish, turizm xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan.

Ushbu sohaning rivojlanishi nisbatan endi boshlangan bo'lsa-da, SHHT mamlakatlarida sayyohlar soni yil sayin o'sib bormoqda. XXR turizm bo'yicha davlat idorasining so'nggi statistik ma'lumotlariga ko'ra, 2016 yilning birinchi yarmida Xitoy sayyohlik agentliklarining Yevropa mamlakatlariga sayohat qilish uchun buyurtmalari soni 1/4 dan kamaydi va SHHT davlatlariga boradigan xitoylik sayyohlar soni sezilarli darajada oshdi.

2015 yilda Xitoy, Mo'g'uliston va Rossiya o'rtasida tuzilgan "o'n ming li choy yo'li" dasturini amalga oshirish to'g'risida bitim faol ravishda amalga oshirila boshlandi[4]. SHHT tashkiloti ushbu dastur mintaqaviy rivojlanishga hissa qo'shishiga va yanada ko'proq sayyohlarni jalb qilishiga ishonadi. SHHT davlatlari va Rossiyalik sayyohlar uchun Xitoy eng jozibali sayyohlik joylaridan biri, ya'ni Pekin, Shanxay va Xaynan orollari kabi shaharlardir.

Bu SHHT doirasidagi Rossiya va Xitoyning ikki tomonlama sayyohlik munosabatlariga oid ma'lumotlar, shuningdek, har yili Markaziy Osiyoda sayyohlar soni ortib bormoqda, chunki butun dunyoda ShHTga a'zo barcha mamlakatlarni qamrab olgan Markaziy Osiyo hududi bo'ylab o'tadigan buyuk transkontinental yo'l qiziqish uyg'otmoqda. Ushbu yo'lning mashhurligi abadiy Buyuk Ipak yo'li bo'ylab o'nlab turli xalqlar va madaniyatlarning noyob va nihoyatda boy merosi, tabiati va an'alariga asoslangan. Biroq, Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikistonda turizmni rivojlantirish muammosi chet ellik sayyohlarning eng jozibali diqqatga sazovor joylari to'g'risida xabardorligi bo'lmagan va shunday bo'lib qolmoqda. ShHTning barcha mamlakatlari uchun umumiy muammo bu xizmatga nisbatan vijdotsiz munosabat, u yoki bu obyekt haqida ma'lumotni chiroyli taqdim eta olmaslik sabablari keltiriladi.

Turizm sohasidagi hamkorlik dasturiga ko'ra, yuqoridagi barcha muammolar hal qilinishi va batafsil ko'rib chiqilishi kerak.

Hamkorlar taqdim etilayotgan turizm xizmatlari sifatini birgalikda oshirish, sayyohlarning qonuniy huquq va manfaatlarini himoya qilish, turizm xavfsizligini ta'minlash masalalarida hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha zarur choralarni ko'rishlari kerak. Turizm industriyasi va unga aloqador tarmoqlar korxonalari o'rtasidagi hamkorlikka, ShHTga a'zo davlatlarning turizm infratuzilmasini yaratish va takomillashtirishga investitsiyalarni jalb etishga ko'maklashish kerak.

Uzoq vaqtdan beri mavjud bo'lgan muammolarni hal qilish uchun ijodiy yondashuvni izlash kerak, ya'ni yoshlarni hamkorlikka jalb qilish. 2013 yilda Qirg'izistonda "Turizmni rivojlantirish" forumi bo'lib o'tdi, u Qirg'iziston Respublikasi Milliy qismining SHHT yoshlar Kengashiga raisligi doirasida o'tkaziladi. Forum ekspertlar, turli mamlakatlardan kelgan tashkilot delegatlari, sayyohlik operatorlari va ixtisoslashtirilgan davlat idoralari vakillari uchun muloqot maydonchasiga aylandi. Forumning maqsadi SHHT yoshlar kengashi raisi Taalaybek Dayirbekovning ta'kidlashicha: "Barcha manfaatdor tomonlarni to'plash, hozirgi vaqtda turizmning ahvolini muhokama qilish, sohani rivojlantirish uchun yangi g'oyalarni taqdim etish"[5], — kerak ekanligini bildirdi .

Rossiya ShHTga a'zo davlatlar bilan turizmni rivojlantirish dasturini imzoladi.

2017 yil 9 iyun kuni Ostona shahrida (Qozog'iston Respublikasi) Rossiya Federatsiyasi Prezidenti Vladimir Putinning Shanxay hamkorlik tashkilotiga (SHHT) A'zo davlatlar rahbarlari sammitiga rasmiy tashrifi doirasida turizm bo'yicha Federal agentlik rahbari Oleg Safonov 2017-2018 yillarda ShHTga a'zo davlatlarning turizm sohasidagi hamkorlik dasturini amalga oshirish bo'yicha qo'shma harakatlar rejasini imzolashda ishtirok etdi[6].

Hujjatda SHHT mamlakatlarining turistik mahsulotni ilgari surish, ko'rsatilayotgan turistik xizmatlar sifatini oshirish, sayyohlarning qonuniy huquq va manfaatlarini himoya qilish, turizm xavfsizligini ta'minlash, ilmiy tadqiqotlar va turizm texnologiyalarini rivojlantirish sohasidagi qo'shma tadbirlari majmui amalga oshirilishi ko'zda tutilgan.

Rossiya Prezidenti Vladimir Putin Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlar rahbarlarining sammitidagi nutqida ta'kidlaganidek: "Shanxay hamkorlik tashkilotining butun makonida sa'y-harakatlar, milliy strategiyalar va ko'p tomonlama loyihalarni muvofiqlashtirishga e'tibor qaratish lozim".

2015 yilda qabul qilingan "Shanxay hamkorlik tashkilotini 2025 yilgacha rivojlantirish strategiyasi" ShHTga a'zo davlatlarning turizm sohasidagi asosiy vazifasi o'zaro turizm oqimlarini yanada oshirishga ko'maklashish va ushbu sohada ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirishni belgilab berdi.

"Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlar rahbarlari Sammitining muhim voqeasi Hindiston va Pokistonning ShHTga a'zo bo'lishi bo'lib, turizm sohasida hamkorlikni rivojlantirishning yangi istiqbollarini ochib beradi. Xususan, Hindiston sayyohlik bozori kirish turistik oqimini ko'paytirish uchun juda jozibali ekanligi bilan ajralib turadi. So'nggi 7 yil ichida Rossiya va Hindiston o'rtasidagi sayyohlik almashinuvi deyarli 2 baravar oshdi va bu chegaradan uzoqdir. Har yili 30 milliondan ortiq hind fuqarolari chet elga sayohat qilishadi va mamlakatda potensial sayyohlar soni 300 million kishini tashkil qiladi. 2018 yil Rossiya va Hindiston uchun turizm yili deb e'lon qilindi. Va, albatta, biz kelgusi yilda mamlakatimizda bo'lib o'tadigan jahon kubogi o'yinlarida hind va pokistonlik muxlislarni kutmoqdamiz", dedi Federal turizm agentligi rahbari Oleg Safonov[7].

Kazakhstan Today Yangiliklari xabar berishicha: "SHHT mamlakatlari o'rtasida turizmni rivojlantirish salohiyati juda katta, bu haqda Pekinda 2020-yil 5-sentyabr kuni Xitoyning xizmatlar savdosi bo'yicha xalqaro yarmarkasi (KMYAT-2020) doirasida "jahon turizmni farovonlik yo'lida jonlantirish" mavzusidagi hamkorlik va turizmni rivojlantirish bo'yicha jahon konferensiyasi chog'ida SHHT Kotibiyatiga ma'lum qilindi[8].

Shanxay hamkorlik tashkiloti (SHHT) 2001 yilda oltita ta'sischi davlat-Qozog'iston Respublikasi, Qirg'iziston Respublikasi, Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Tojikiston Respublikasi, O'zbekiston Respublikasi tomonidan tashkil etilgan. 2017 yilda Pokiston Islom Respublikasi va Hindiston Respublikasi qo'shilganidan so'ng, SHHT eng katta geografik qamrov va aholi soniga ega bo'lgan mintaqaviy hamkorlikning eng yirik tashkilotiga aylandi. U Yevrosiyo qit'asining 60% dan ortig'ini va yer aholisining 42% ni egallaydi. Bu yerda 18 yoshdan 25 yoshgacha bo'lgan 800 millionga yaqin odam yoki insoniyatning barcha yoshlarining yarmi yashaydi.

ShHTga a'zo davlatlar ShHTning 2002 yil 7 iyundagi Xartiyasi qoidalariga amal qiladilar, unda mamlakatlarning ko'p qirrali hamkorligining asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biri madaniy-gumanitar hamkorlikdir. ShHTning ushbu muhim yo'nalishdagi asosiy maqsad va vazifalari a'zo davlatlar o'rtasida o'zaro ishonch, do'stlik va yaxshi qo'shnichilikni mustahkamlash, madaniy, ta'lim va boshqa umumiy manfaatli sohalarda samarali hamkorlikni rag'batlantirishdan iborat. Nizomning 3-moddasida (hamkorlik yo'nalishlari)

shunday deyilgan: "SHHT doirasidagi hamkorlikning asosiy yo'nalishlari fan va texnika, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat, sport va turizm sohasidagi hamkorlikni kengaytirishdir"[9].

2020 yil 22 may kuni Rossiya Federatsiyasi iqtisodiy rivojlanish vazirligining turizm bo'yicha federal agentligi (Rosturizm) rahbari Z.V.Doguzova raisligida videokonferensiya shaklida Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlarning turizm ma'muriyatlari rahbarlarining uchrashuvi bo'lib o'tdi. Uchrashuvda SHHT Bosh kotibi Vladimir Norov ishtirok etdi.

SHHT bosh kotibi tadbirni tashkil etgani uchun Rossiya tomoniga minnatdorchilik bildirdi. Uning ta'kidlashicha, Jahon sayyohlik tashkiloti va UNCTAD[10] (Birlashgan Millatlar tashkilotining savdo va taraqqiyot konferentsiyasi) mutaxassislarining fikriga ko'ra, iqtisodiyotning eng ko'p zarar ko'rgan sohasidan biri aynan turizm, shuningdek, u bilan chambarchas bog'liq bo'lgan mehmonxona va restoran biznesi, dam olish, transport sanoati va boshqalar bo'lgan (gap COVID-19 haqida ketmoqda). Shubhasiz, pandemiyadan keyin turizm sanoatini tiklash faqat karantin va harakat erkinligi va iqtisodiy faoliyatdagi boshqa cheklovlar bekor qilingandan so'ng, eng qat'iy xavfsizlik choralarini ko'rgandan va mamlakatlarimiz aholisining sog'lig'ini ta'minlashdan keyin mumkin bo'ladi.

ShHTga a'zo davlatlar iqtisodiy ahvol va mavjud imkoniyatlarni hisobga olgan holda iqtisodiyot va uning eng ko'p zarar ko'rgan tarmoqlari (turizm, transport transporti, mehmonxona biznesi va boshqalar.)ni qo'llab-quvvatlash bo'yicha turli dasturlarni qabul qilindi va amalga oshirdi.

SHHT bosh kotibi, shuningdek, Kotibiyat a'zo davlatlar bilan birgalikda tashkilotga a'zo davlatlar madaniyati kunlari, milliy bayramlar, simpoziumlar, konferensiyalar va davra suhbatlari o'tkaziladigan "SHHT-bizning umumiy uyimiz" dasturini amalga oshirayotganini ta'kidladi.

V. Norovning ta'kidlashicha, ShHTga a'zo davlatlarning mamlakat sayyohlik brendini targ'ib qilish maqsadida Kotibiyat tomonidan "ShHTning sakkiz mo'jizasi" tadbirlari sikli konsepsiyasi ishlab chiqilgan bo'lib, yuqorida ta'kidlanganidek. u birlashmaning madaniy xilma-xilligi va sayyohlik salohiyatini namoyish etishga qaratilgan va turli mamlakatlarda muvaffaqiyatli o'tgan.

Bosh kotibning ta'kidlashicha, SHHT koronavirus pandemiyasiga qaramay, yaqin kelajakda jahon iqtisodiy markazlaridan biriga aylanish uchun haqiqiy salohiyatga ega, bu esa turizm sohasining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Uning fikricha, turizm sohasi iqtisodiyotning "pandemiyadan oldingi" darajasini tiklash, tiklash va uning keyingi o'sishi uchun haydovchi bo'lishi mumkin va bo'lishi kerak. Pandemiya barcha mamlakatlarga ko'plab sohalarda katta qiyinchiliklar va muammolarni keltirib chiqardi. Shu bilan birga, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bilan bog'liq yangi imkoniyatlar paydo bo'lishi aniq. Bunga misol sifatida davlat-xususiy sheriklikni, shu jumladan turizm sohasini rivojlantirishni muvaffaqiyatli amalga oshirayotgan Xitoy keltirsak bo'ladi. Alibaba guruhi va boshqalar kabi kompaniyalar "kontaktsiz" xizmatlarni taqdim etish uchun "katta ma'lumotlar", "sun'iy

intellekt" va boshqalarni o'z ichiga olgan ilg'or texnologiyalarni qo'llash imkonini beruvchi platformalarni yaratdilar, virtual sayohatlar, "bulutli ko'rgazmalar" operatsion xarajatlarni kamaytirish, turistik tajriba almashish, yuqori texnologiyalar va boshqalarni sifatli xizmat ko'rsatish va hozirgi koronavirus epidemiyasi kabi favqulodda vaziyatlarga moslashuvchan javob berish qobiliyati beradi. Axborot texnologiyalari va innovatsiyalar yordamida SHHT mamlakatlarida sifat jihatidan yangi sayyohlik muhitini yaratish mumkinligi muhimdir.

O'zbekiston turizim sohasida samarali xizmat qilish taklif qilishi mumkin. Samarqandda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning farmoniga binoan SHHTning barcha mamlakatlari uchun turizm sohasida mutaxassislar tayyorlash bo'yicha muvofiqlashtiruvchi oliy o'quv yurti bo'lishi mumkin bo'lgan "Ipak yo'li" xalqaro turizm universiteti ochilishi bejiz emas.

Turizm sohasidagi hamkorlik to'g'risidagi bitim mintaqaviy iqtisodiy va madaniy rivojlanishga yordam beradi. Shu bilan birga, turizmni rivojlantirishning jahon amaliyotidan ko'rinib turibdiki, ushbu sohaning yuqori rentabellikga ega bo'lishi uchun bozorning barcha ishtirokchilarining sa'y-harakatlarini birlashtirish zarur. SHHT makoni bu sohada ham katta istiqbolga ega.

FOYDALANILGAN DABAIYOTLAR:

[1]. Программа по развитию сотрудничества государств-членов Шанхайской организации сотрудничества в сфере туризма // Персональный сайт Шанхайской Организации Сотрудничества. – 2016 [Электронный ресурс]. – URL: <http://rus.sectesco.org/documents.html> (дата обращения: 12.04.2017).

[2]. Путин призвал глав государств ШОС определить перспективы взаимодействия // Информационный сайт. –2007 [Электронный ресурс]. –URL: http://www.newsru.com/world/16aug2007/putin_shos.html (дата обращения: 16.05.2017)

[3]. Демкин, В.П. Гуманитарная информатика как модель гуманитарного образования в информационном обществе / В.П. Демкин, Г.В. Можяева // Высшее образование в России. – 2003. – № 2. – С. 17-20.

[4]. Цюй Сун Невозможно сдержатъ энтузиазм / Сун Цюй // Китай, 2017. –№1. – С.52–56.

[5]. Сафронова, Е.И. Значение гуманитарного сотрудничества стран ШОС и интересы России / Е.И. Сафронова // Китай в мировой и региональной политике. История и современность. –2014[Электронный ресурс]. Систем. требования: Adobe Acrobat Reader. – URL: <http://elibrary.ru/item.asp?id=22653034.html> (дата обращения: 10.05.2017).

[6]. <https://profi.travel/pages/28612/details>

[7]. <https://profi.travel/pages/28612/details>

[8]. https://www.kt.kz/rus/velikiy_shelkovyy_put/potentsial_razvitiya_turizma_mezhdu_stranami_shos_yavlyaetsya_1377905725.htm

[9].https://www.kt.kz/rus/velikiy_shelkovyy_put/potentsial_razvitiya_turizma_mezhdu_stranami_shos_yavlyaetsya_1377905725.html

[10]. Конференция ООН по торговле и развитию (ЮНКТАД) (англ. United Nations Conference on Trade and Development) — орган Генеральной Ассамблеи ООН.

[11]. Majidov, R. R., Boqiyev, F. H., Raximov, D. R., Saydaxmadov, A. V., Soliyev, I. S., & Abduqodirov, D. S. (2023). JISMONIY TARBIYA VA SPORT PEDAGOGIKASI DARS MASHG 'ULOTLARINI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USULLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(1), 28-32.

[12]. Boqiyev, F. (2024). MASSAJ VA GIMNASTIKA MASHQLARI ORQALI REFLEKTOR HARAKATLAR VA "HARAKAT XOTIRASI" NI TAKOMILLASHTIRISH. SPORT VA XORIJIY TILLAR INTEGRATSIYASINING AMALGA OSHIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI, 1(1), 365-369.

[13]. Fazliddin, B. (2024). BO 'LAJAK JISMONIY MADANIYAT O 'QITUVCHILARINI TURISTIK FAOLIYATGA TAYYORLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH. Research and implementation, 2(4), 142-146.

[14]. Kurbonali, S., & Umarali, Y. (2023). AGE-SPECIFIC CHARACTERISTICS OF PHYSICAL FITNESS OF COLLEGE STUDENTS. Conferencea, 188-191.

[15]. Мамажонов, Н., Хамракулов, Р. А., Хайдаралиев, Х., Хасанов, А., Бобожонов, Н., & Усмонов, З. КБК: 751 М23 Ташкилий кумита.